

Danish University Colleges

"Sprogplanen ... Jo, jeg synes, jeg har hørt om den engang..."

Thingholm, Line; Damgaard, Lene Bejer

Published in:
0-14

Publication date:
2019

[Link to publication](#)

Citation for pulished version (APA):

Thingholm, L., & Damgaard, L. B. (2019). "Sprogplanen ... Jo, jeg synes, jeg har hørt om den engang...". *0-14*, 29(4), 80-84.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Download policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

”SPROGPLANEN ... JO,
JEG SYNES, JEG HAR
HØRT OM DEN ENGANG ...”

Viborg
Kommune

En artikel om fund fra en undersøgelse og med tre bud på, hvordan man kan arbejde med at styrke den sprogpædagogiske praksis og dermed hjælpe børnene fra børnehaven til 0. klasse!

Af Lene Bejer Damgaard, lektor ved Pædagoguddannelsen i Viborg, VIA University College og Line Thingholm, adjunkt ved Efter- og videreuddannelsen, VIA University College.

I de to kommuner vi har foretaget vores undersøgelser i, findes der faktisk en sprogpolicy og vejledninger til, hvordan der skal arbejdes med sprog og med overgangen mellem børnehave og skole. Alligevel møder vi nogle steder fagprofessionelle, der *ikke* kender planen, og vi møder pædagoger og børnehaveklasseledere, der fortæller os, at planen *ikke* bruges i det daglige arbejde og samarbejde.

... alle de pædagoger og børnehaveklasseledere, vi interviewede, tillagde en kommunal sprogplan stor værdi som grundlag for sammenhæng og samarbejde...

En pædagog fortæller eksempelvis: "Jeg var lige inde og finde den frem, inden du kom. Men det er ikke noget, vi bruger slavisk". En anden siger: "Helt ærligt ... det gør jeg ikke ... eller det tror jeg ikke, jeg gør".

I vores forskning har vi, som det fremgår, været optaget af at undersøge, hvordan udvalgte fagprofessionelle i to kommuner arbejder med at sikre kontinuitet i den sprogpædagogiske praksis i overgangen mellem børnehave og 0. klasse, og hvordan de bruger den sprogpolicy, der er udarbejdet i deres kommune til at rammesætte og styrke samarbejdet om det enkelte barns sproglige udvikling.

Vi begyndte derfor vores forskning med at læse de kommunale sprogpolitikker, hvorefter vi lavede observationer af den sprogpædagogiske praksis i seks børnehaver og tre 0.klasser. Vi interviewede

Vi arbejder begge med udviklingen af sprog og har de seneste to år været tilknyttet forskningsprogrammet Sprogpædagogisk praksis under VIA's forskningscenter Læring og Undervisning

wede ligeledes et tilsvarende antal pædagoger og børnehaveklasseledere i de besøgte institutioner.

Det sprogpædagogiske arbejde bliver ikke nødvendigvis bedre af at læne sig op ad en sprogpolitik, men det interessante var alligevel, at alle de pædagoger og børnehaveklasseledere, vi interviewede, tillagde en kommunal sprogplan *stor værdi* som grundlag for sammenhæng og samarbejde.

Og alligevel var den altså hos flere ikke et redskab i dagligdagen.

"Det skal føles som noget nyt at komme i skole"

Nogle børnehaveklasseledere og pædagoger finder det vigtigt, at børnene kan mærke en forskel fra børnehave til 0. klasse. Nogle børn har set utålmodigt frem til at komme i skole og de skal kunne mærke, at det er nyt. Men der er så meget nyt i skolen. Nye voksne. Nye rammer. Nye regler. Nye forventninger. Nye bøger. Nye legekamrater og en masse nye ord.

... Og alligevel var den altså hos flere ikke et redskab i dagligdagen.

Vores udgangspunkt er dog, at det skal veje tungt med genkendelighed og følelsen af mestring af noget kendt i alt det nye. Børnene vil under alle omstændigheder møde en markant anderledes hverdag, og i alt det nye, må der gerne være noget, de kender, som kan skabe tryk og kontinuitet i den nye hverdag. Det kunne være i form af overgangsobjekter, for eksempel sange, bøger og spil, der anvendes både i børnehaven og i 0.klasse. **(Billede 1)**

Sammenhængen er afgørende

Vi så mange eksempler på, hvordan pædagoger og børnehaveklasseledere skaber en sammenhæng mellem børnehaven og skole for børnene. Noget af samarbejdet er formaliseret og sat i system. Det kunne for eksempel være en fælles dag i en grus-

Der kan være tryk i overgangsobjekter, for eksempel sange, bøger og spil, der anvendes både i børnehaven og i 0.klasse

1

grav med rigtig mange forskellige aktiviteter og lege for både børnehavebørn og 0.klassesbørn; eller det kunne være en sørøverdage med samme formål, nemlig at skabe kendskab og relationer mellem de kommende skolebørn og de elever, der snart skal i 1. klasse.

Det kunne for eksempel være en fælles dag i en grusgrav med rigtig mange forskellige aktiviteter og lege for både børnehavebørn og 0.klassesbørn

Dage som disse har stor værdi og følges for nogle børnehavers vedkommende op af mere uformelle besøg, som aftales løbende og samtaler mellem forældre, pædagogen og børnehaveklasselederen.

Der er med tiden lavet flere undersøgelser af overgangen¹, men vi har i vores undersøgelse været særligt interesserede i, hvordan pædagoger og børnehaveklasseledere kan **styrke den sprogpædagogiske praksis i overgangen** fra børnehaven til skole. Hvordan kan de fagprofessionelle arbejde tæt sammen om børnenes sproglige udvikling og kontinuitet?

I det følgende vil vi fremhæve tre eksempler ud af mange fra vores undersøgelse.

1. "Hvad har du lavet i weekenden?"

Sådan starter børns karriere som historiefortællere typisk. Nogle fortæller lange, malende beskrivelser, mens andre børn knap får formuleret en hel sætning, og vi skal trække hver stavelse ud af dem. Børnefortællingerne starter i børnehaven og følger med over i skolen, hvor den berettende tekstaktivitet bliver tydeligere. Og det bliver samtidig tydeligere, hvordan nogle børn mestrer genren, og hvordan andre har sværere ved det.

¹ Se blandt andet DEA 2017, Klar - parat - skolestart, <https://dea.nu/publikationer/klar-parat-skolestart> eller Egmontfonden 2019, Når store bliver små, <https://www.egmontfonden.dk/Upload/Egmontfondendk/ER19-web-FINAL.pdf>

En måde at styrke og støtte barnet i denne fortællegenre er *at rammesætte fortællingen* på samme måde i børnehavens storbørnsgruppe og i 0. klasse. På en skole har de fortællerkort med billeder, der kan støtte barnet i at skabe en lille historie med de træk, der hører hjemme i en personlig fortælling. De samme kort hang på væggen i børnehaven (*billede 2*) som en påmindelse om, hvordan man kan støtte børnene i at få mere struktur og mere indhold i deres fortællinger. Fortællerkortene fungerede altså som en genkendelig metode og ramme i begge læringsmiljøer.

2. C som Chimpanse

Det sprogpædagogiske arbejde er meget bredere end bogstaver. Det handler også om:

- Læsning, der kan være dialogisk
- Rim, remser og sange
- Lytte efter lyde
- Opbygning af ordforråd
- ... og meget, meget mere

Man kan koble bogstaver til forskellige ord, hvor C er C som i Chimpanse ... eller som i Cykel

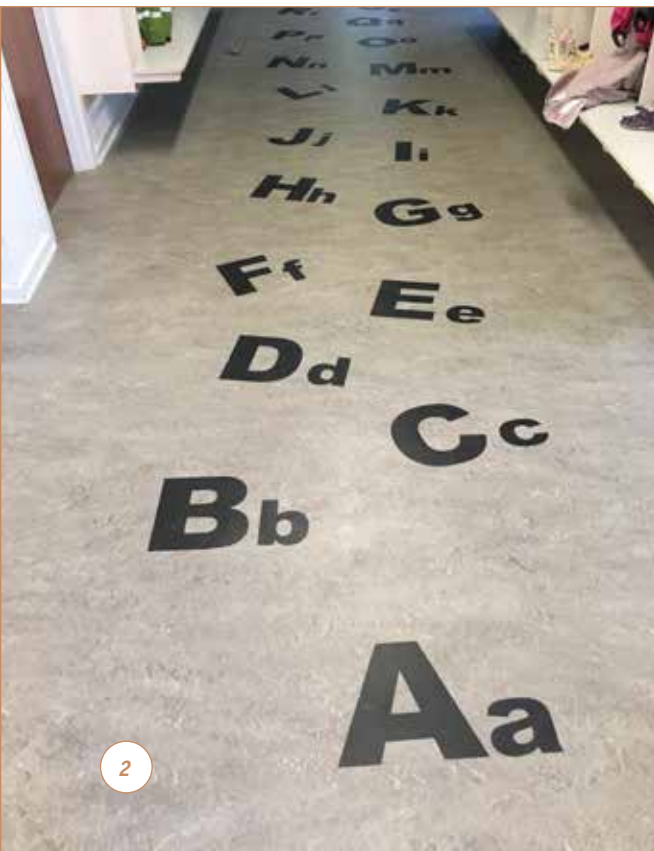
Vi har set skoler og tilknyttede børnehaver, der bruger det samme bogstavsystem og hvor børnene lærer bogstavernes lyde og det tilhørende ord. De får lov til at lege med bogstaverne i børnehaven og når de møder dem igen i skolen, er det stadig L som i Løve.

Men vi har også set en skole og børnehave, hvor bogstaverne kobles til forskellige ord og hvor C er C som i chimpanse i børnehaven, men bliver til C som i cykel i 0. klasse. (*Billede 3*) Tænker vi i genkendelighed og sammenhæng, så giver det god mening, at bogstavsystemet er det samme hen over overgangen.

3. Vildkatten – gæt et ord

Det tredje og sidste eksempel handler om spillet 'Vildkatten'. Vi så i en børnehave, hvordan en pædagog, sammen med fem-seks børn, sad rundt om et bord og gættede ord. På skift trak den voksne, eller et barn, en brik, som de skulle beskrive: "Det er rødt. Det smager godt. Man spiser det om sommeren. Et jordbær!"

Spillet er således introduceret i børnehaven men kunne fint fungere som et overgangsobjekt og dermed skabe læringskontinuitet i den sprogpædagogiske praksis, hvis børnene oplevede, at skolen anvendte spillet på tilsvarende måde.

Tre anbefalinger til et styrket samarbejde om den sprogpædagogiske praksis

En sprogpolicy er et godt udgangspunkt for en detaljeret drøftelse af, hvordan pædagoger og børnehaveklasseledere kan styrke den sprogpædagogiske praksis og sikrer mest mulig kontinuitet i det enkelte barns sproglige læring og udvikling.

Undersøg om der er en sprogpolicy i din kommune!

Men en kommunal sprogpolicy alene er naturligvis ikke nok. Der kræves også drøftelser på tværs af den overgang, der er mellem den enkelte børnehave og den tilknyttede skole, og vores anbefalinger til dia er:

- A. Undersøg om der er en sprogpolicy i din kommune. Læs den og snak med dine kolleger om det, der står i den. Er der noget, I skal være særligt opmærksomme på? Noget I ikke vidste eller har glemt?
- B. Afsæt tid sammen med dem I modtager børn fra eller afgiver børn til og drøft, hvad en god sprogpædagogisk praksis er for jer. Hvad er det vigtigt at børnene kan med sproget, når de begynder i 0. klasse, og hvordan kan I sikre jer, at I bygger oven på det sprog, det har og ikke kommer til at 'starte forfra'?
- C. Vær helt konkret. Læser I de samme bøger i børnehaven og i starten af 0.klasse? Bruger I de samme lyd- og bogstavsystemer? Hvordan arbejder I med nye ord? Hvordan læser I for børnene? Synger I de samme sange?

Rigtig god (sam-)arbejdslyst!

*Har du spørgsmål? Er du interesseret i at høre mere? Så kontakt os endelig:
Lene Bejer Damgaard LBD@VIA.DK
Line Thingholm LINT@VIA.DK*

Referencer

*Klar – parat – skolestart, <https://dea.nu/publikationer/klar-parat-skolestart>
Egmontfonden 2019, Når store bliver små,
<https://www.egmontfonden.dk/Upload/Egmontfondendk/ER19-web-FINAL.pdf>*

*VIA University College, Pædagoguddannelsen
Viborg
Prinsens Alle 2
8800 Viborg
+45 8755 3729
Mail: lbd@via.dk*